

🗨️ **گفت‌وگو**

زهرا چیدری

در میزگرد «جوان» با اساتید حوزه زنان و خانواده مطرح شد

زن در الگوی انقلاب، تأثیر گذار، عقیف و شریف است

گام دوم عرصه جامعه‌سازی، تمدن‌سازی و پیشرفت است

زنان تمدن‌ساز هستند؛ در طول تاریخ بشر زنان اگرچه کمتر در کانون توجه بوده‌اند اما همواره پشت صحنه بسیاری از مهم‌ترین حرکت‌های تاریخی را زنان در نقش‌های فطری مادری، خواهری و همسری صحنه‌گردانی کرده‌اند. در طول تاریخ سرزمینمان نیز زن ایرانی هیچگاه زن منفعل و خانه‌نشینی نبوده‌است و در تمام‌پژنگاه‌های تاریخی در کنار نقش‌های اصلی و محوری‌اش در تربیت نسل آینده همواره حضوری مؤثر داشته‌است.

شاید بتوان نقش زنان در گام نخست انقلاب را قبل از پیروزی نهضت مردمی و در دوران مبارزات رژیم شاه پیگیری کرد و حتی قبل‌تر هم در دوران مشروطه و مبارزات سیاسی و استعماری و همچنین در حوزه‌های اجتماعی و اقتصادی به شکلی پر رنگ و محوری شاهد بوده‌ایم. اگر بخواهیم اشاره‌ای به دستاوردهای انقلاب برای زنان و نقش زنان در تحقق اهداف انقلاب اسلامی داشته باشیم، چه مواردی را می‌توان عنوان کرد؟

اصلاً: نقش زنان در پیروزی انقلاب و دوام آن در طول چهار دهه نقشی راهبردی و کم‌نظیر است. به جز بانوان صدر اسلام که در تغییر تاریخ به نفع جبهه حق نقش داشته‌اند، می‌توانیم زنان مسلمان انقلاب اسلامی را در تداوم همان نقش بدایتیم. زنان مسلمان ایران به تاسی از حضرت زهرا(س) و حضرت زینب(س) در طول تاریخ بی‌نظیرند. ما در هیچ انقلابی حضور تا این حد عمیق و اثرگذار زنان را در این سطح نمی‌بینیم. چه در بحث ایجاد نهضت پیروزی و ولایت و حتی شهادت در این مسیر را شاهد هستیم. در انقلاب اسلامی حدود ۷هزار زن شهید داریم که اینها الگوها و اسطوره‌هایی هستند که نسل جوان ما می‌تواند به آنها پیالده. زنان آو کودکان خرمشهر، اهواز، قصر شیرین و بسیاری از شهرهای مرزی در غرب و جنوب که مورد هجوم نیروهای بعثی و نیروهای ضدانقلاب قرار گرفت، شهرهایشان را ترک نکردند تا دشمن فکر نکند مردم ما پشت رهبرشان را خالی کرده‌اند.

زنان ما فقط در شرایط صلح و آرامش نقش آفرینی نداشته‌اند بلکه در سخت‌ترین بزنگاه‌های انقلاب اسلامی شاهد حضور آنها بوده‌ایم. تحریم اقتصادی برای امروز نیست و از ابتدای انقلاب به دلیل مبانی دینی و اسلامی و تقاد ندیای غرب با ارزش‌های اسلامی، دشمنی با ما آغاز شد. این دشمنی در حوزه فرهنگی بود و شبکه‌های معاند تلاش می‌کردند مادران را تحریک کنند تا شیعه‌ها از حضور فرزندانشان در جبهه‌های حق علیه باطل شوند. در حوزه اقتصاد نیز با تحریم مواجه بودیم و کالاهای اساسی مردم به وسیله کوبین و سیخ اقتصادی در اختیار مردم قرار می‌گرفت اما مردم به وسیره زنان به عنوان محور اقتصاد خانواده تحریم‌های دشمن را مدیریت کردند. در سایه همین حمایت و حضور زنان بود که مردان این سرزمین با آرامش خاطر در جبهه‌ها حضور پیدا می‌کردند و می‌درخشیدند و در مسواری‌های مشوق همسر یا فرزندان خود بودند. زنان ما صبر همراه با رضایت داشتند. این نقش بی‌بدیل خانم‌ها در گام نخست انقلاب بود.

خانم جلالیان از نگاه شما تعامل متقابل زنان و انقلاب چگونه است. به این معنا که زنان چه میزان در پیروزی انقلاب نقش داشتند و بعد از انقلاب آیا فضای جامعه آنان را در راستای ارتقای منزلت فردی و اجتماعی همراهی کرد؟

جلالیان: زن‌ها شالوده‌اصلی هر حرکتی بوده‌اند در

مسلمان ایرانی در سایه انقلاب اسلامی و احیای ارزش‌های معنوی و مندیبه به زنان محقق شد. درست است؟

اصلاً: دقیقاً همینطور است. وقتی انقلاب اسلامی زمینه حضور جدی و مؤثر زنان را فراهم کرد، آنان به نحو احسن و تلمه از این فرصت طلایی استفاده کردند. حضرت امام هویت زن را بر مبنای دین و آیات و روایات الهی به رسمیت شناخت و جایگاه زن را در اسلام احیا کرد. امام احیارگ هویت زن مسلمان در قرن معاصر بر مبنای آموزه‌های اسلام بود. وقتی این فرصت طلایی ایجاد شد و این ساختار در کنار مرد موجب شده تا ما در حوزه‌های فقط در دوران صلح و آرامش بلکه در سخت‌ترین برهه‌ها هم حضور پیدا کرد.د. حتی قبل از انقلاب ما خانم‌هایی همچون خانم دباغ را داریم که سال‌ها زیر شکنجه‌های رژیم پهلوی مقتدرانه پای اسلام و انقلاب ایستادگی شهید طیبیه واعظی را داریم که زیر شکنجه‌های پهلوی به شهادت رسید. بنابراین زنان ما از این امتحان سربلند بیرون آمدند. در دهه چهارم ما با هادیت رهبر انقلاب ورود

زنان ما در ابتدای انقلاب با چنگی مواجه شدند که باید کانون خانواده حفظ می‌شد و نقش حفظ کانون خانواده را بر عهده داشتند. ممالک غربی به این نتیجه رسیدند چیزی که موجب پیروزی و نگه داشتن انقلاب اسلامی ما شد و در طول سال‌های جنگ این انقلاب را حفظ کرد، خانواده بود. ما یک خانواده کوچک داشتیم که پدر و مادر و فرزندان بودند و در حالت کلی خانواده بزرگ تری داشتیم؛ رهبر داشتیم و این خانواده محوری بود که موجب رشد و تعالی انقلاب ما شد

برای ورود به گام دوم انقلاب و شروع دهه پنجم انقلاب با همه ارزش‌ها و انگاشته‌هایش و حضور جدی و فعال زنان را در سطح بالاتری نیاز داریم. گام دوم عرصه جامعه‌سازی، تمدن‌سازی و پیشرفت است. در این گام باید ما قله را تمدن‌سازی قرار دهیم و زنان در مسیر تمدن‌سازی چند وظیفه اساسی بر عهده دارند.ا. اگر گام دوم را هم ۴۰ سال حساب کنیم باید زنان امروز و مادران جوان ما زنان و مردانی تمدن‌ساز تربیت و با مستحکم کردن پایه‌های خانواده زمینه رشد انسان‌های تمدن‌ساز را فراهم کنند

و اجتماعی آنان طی شد. امروز در گام دوم انقلاب زنان در تراز انقلاب اسلامی بیش از پیش مسئولیت نقش دارند. این نقش با عنایت به نقش‌های مادری و تربیت نسل آینده اهمیت بیشتری می‌یابد. نقش زنان در تحقق اهداف و چشم‌اندازهای گام دوم انقلاب موضوع میزگرد است که با حضور دکترین اصلاًنی رئیس سازمان بسیج زنان و دکتر سمیه جلالیان حقوقدان و وکیل دادگستری تقدیم‌تان می‌شود.

جدی به مسائل علمی و درخشش جوانان و خانم‌ها را در حوزه‌های علمی و پژوهشی شاهد بودیم و دهه چهارم دوران شکوفایی عرصه‌های علمی انقلاب بود.

به دستاوردهای انقلاب برای زنان و نقش شدن به الگوی ایرانی – اسلامی پیشرفت در گام نخست انقلاب اشاره دارید. گام دوم انقلاب دوران بلوغ آن محسوب می‌شود و هر چند بخشی از حساسیت‌ها را پشت سر گذاشته‌ایم اما دوران بلوغ هم الزامات خاص خود را می‌طلبد. از نگاه شما ویژگی‌های گام دوم چیست و زنان و خانواده‌ها چه نقشی در تحقق الزامات الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت در گام دوم دارند؟

که در آن خانواده جایگاه محکم و استواری داشته باشد. هیچ‌گاه مثل امروز بر اساس فرهنگ غربی آسیب ندیده است و به تعبیر مقام معظم رهبری این ماجرای دیروز و امروز نیست و یکصد سال است برای فروپاشی خانواده برنامه‌ریزی می‌کنند. پس برای استحکام تمدن اسلامی زن و خانواده مسئولیت دارند.

خانم جلالیان خانم اصلاًنی به بحث آسیب به ساختار خانواده طی چه برنامه یکصد ساله اشاره داشتند. از نگاه شما آیا این آسیب به خانواده ایرانی هم تسری داشته است؟ مجاری این نفوذ در جامعه انقلابی ما چه بوده است؟

جلالیان: ما از سال ۸۳ می‌گوییم زن الگوی ایرانی برای تسلسل جدید انقلاب باید معرفی شود و باید منشوری نوشته شود و این منشور نوشته شد اما چون یکطرفه بود صدایش شنیده نشد. در هیچ دنیا به زن برای تکاح استقلال مالی نمی‌دهند اما در ایران خانواده نقش محوری دارد. تمام نهادیم به این نتیجه رسیدند بعد از بدیختی‌هایی که موجب فمینیسم برای غرب ایجاد کرد، آنها باید به خانواده بها بدهند همانطور که دین سبین ما خانواده را بر جسته کرد و ما در این حوزه کم‌ترین آسیب را دیدیم البته بانگه آسیب‌شناسانه به این استقلال مالی زنان در قالب مهریه می‌بینیم که از همین منظر آماندند و به خانواده آسیب نرسانند. در تمام دنیا تنها زانی که تحت عنوان مهریه به استقلال مالی دارند ایرانیان هستند اما در حوزه آسیب‌شناسی می‌بینیم همین ماسرا و افراط و تفریط‌هایی که در این حوزه اتفاق افتاده موجب شده تا خانواده‌های ما در این بخش دچار انحطاط شوند.چرا که مقادیر مهریه‌ها رفت و آین مسئله کفویت در ازدواج را به زده است. این مسئله موجب شده تا بخشی از زندانیان ما را زندانیان مهریه به تشکیل دهند و چهره خانواده و چهره زن ایرانی در دنیا تقبیح شود.

به باور شما چه چر یاتی موجب شده تا در برخی مواضع ما شاهد چنین آسیب‌هایی در کانون خانواده باشیم؟

جلالیان: من نسل دهه ۶۰ هستم. زنان ما در ابتدای انقلاب با چنگی مواجه شدند که باید کانون خانواده حفظ می‌شد و نقش حفظ کانون خانواده را بر عهده داشتند. ممالک غربی به این نتیجه رسیدند چیزی که موجب پیروزی و نگه داشتن انقلاب اسلامی ما شد و در طول سال‌های جنگ این انقلاب را حفظ کرد، خانواده بود. ما یک خانواده کوچک داشتیم که پدر و مادر و فرزندان بودند و در حالت کلی خانواده بزرگ‌تری داشتیم؛ رهبر داشتیم و اینس خانواده محوری بود که موجب رشد و تعالی انقلاب ما شد. انقلاب ما هم منافع ندیای غرب را به هم می‌ریخت پس باید برای تأمین منافعشان تدبیری می‌کردند. کم‌کم بحث حجاب را پیشش آوردند. ابتدا نمی‌توانستند روی حجاب زن مانور بدهند. در دوران قبل از انقلاب هم حجاب وجود داشت. به همین خاطر ما با هجوم رسانه‌ها مواجهیم که سطح دیگری از تهاجم را در حوزه‌های فرهنگی در دهه ۷۰ به دست داد و حالا در ۴۰ سالگی هم بحث حجاب را به‌وجود آورده‌اند؛ بحث دختران انقلاب و دخترانی که روسری‌هایشان را بر چوب زده‌اند. خیلی‌هایشان عملاً با حجاب مشکلی ندارند کما

اینکه یکی از این دختران که دستگیر شده بود روسری‌اش را می‌خواستند سر کنند اما وقتی بررسی می‌شود می‌بینیم اغلب اینها محاصل یک خانواده از هم پاشیده‌اند. ما باید هشیار باشیم که اگر خانواده‌های ما آسیب ببینند، انقلاب ما در گام دوم با مشکل مواجه می‌شود.

خانم اصلاًنی، خانم جلالیان با نگاه آسیب‌شناسانه به موضوع خانواده پرداختند. ما اسناد بالادستی متعددی را هم در حوزه زنان و خانواده داریم از منشور حقوق و مسئولیت‌های زن در جمهوری اسلامی ایران گرفته تا اسنادی که خانواده را در محور خود قرار داده‌اند همچون سیاست‌های کلی جمعیت، سیاست‌های کلی خانواده و سند تسهیل از دواج. آیا این اسناد پشتوانه حفاظت از کبان خانواده به منزله بستر سازی تئوریک تمدن‌سازی برای گام دوم انقلاب به شمار نمی‌رود؟

اصلاً: بله اینها در واقع زیرساخت‌های ایجاد تمدن نوین اسلامی است. ما سند ملی جمعیت را داریم که به تشکیل خانواده و تکثیر نسل کمک می‌کند. سند راهبردی تسهیل ازدواج را داریم که فزانهایی بسیار محکم و کار بردی دارد.

آیا دواج می‌تواند در تمدن‌سازی نقش داشته باشد؟

اصلاً: بله از دواج امری مقدس است و تمدن‌سازی بر مبنای بلوغ و تکامل انسان شکل می‌گیرد و تکامل انسان بر مبنای زوجیت است و اساساً تکامل تمام موجودات در ساختار خلقت بر مبنای زوجیت شکل می‌گیرد. پس بحث زوجیت و قداست ازدواج و پایین آوردن سن ازدواج در گام دوم بسیار مهم است. در غرب فمینیسم منسوخ است و زیر سؤال بردن نقش مادری یک حرکت دست فمینیستی و نهایت وادادگی و بی‌خردی است. خانم جوانا فرانسیس می‌گوید مادر شدن برای غربی‌ها یک رؤیا و افسانه است. ما باید از جایگاه مادری در گام دوم انقلاب به عنوان یک ودیعه محافظت کنیم. ما اسناد بالادستی بسیار متقنی در این زمینه داریم. از همه مهم‌تر قانون اساسی و در مرحله بعد اسنادی همچون سند ملی جمعیت و قانون تسهیل ازدواج که به آنها اشاره شد.

حضرت آقا در بیانیه گام دوم تأکید ویژه‌ای بر نقش جوانان داشتند. بدیهی است جوانانی می‌توانند در این مهم به خوبی نقش آفرین باشند که در ساختار آموزشی مناسبی تربیت یافته‌اند اما در این حوزه ما با افعال در اجرایی کردن اسناد بومی همچون سند تحول آموزش و پرورش مواجهیم. جایگاه چنین اسنادی را در تربیت نسل جوان تراز انقلاب اسلامی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

اصلاً: یکی از بحث‌های بسیار مهم در انسان‌سازی برای تمدن نوین اسلامی همین سند است. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش یک زیرساخت تمدنی است که اگر آموزش و پرورش را در فرایند زمانی مناسب عملیاتی کند، نسل آینده ما تمدن‌ساز است و خانواده‌ها هم در همین مسیر به پیشرفت و انسان‌سازی کمک خواهند کرد و ما می‌توانیم به عنوان یک جامعه‌الگوی جهان و کشورهای اسلامی معرفی شویم. به نظرم در گام دوم زمینه برای نقش آفرینی زنان بسیار فراهم و این مسئله برای زنان بسیار مسئولیت‌آفرین است. نکته محوری و کلیدواژه در بیانیه گام دوم جوانان هستند و این مادران هستند که می‌توانند جوانان فریخته امیدوار و پانشاط را به جامعه وارد کنند. نقش مادری در این گام بسیار مهم است و باید برآی آنکه خانم‌ها بتوانند این نقش را ایفا کنند.برنامه‌ریزی شود. در حوزه اشتغال خانم‌ها برای آنکه نقش مادری آسیب نبینند ما نیازمند چند نظام شغلی هستیم تا به صورتی نظام‌مند و با در نظر گرفتن زیرنظام‌های آن زنان ما بتوانند در عین مادری به تناسب شرایطشان نقش آفرینی اجتماعی هم داشته باشند اما نقش محوری تربیت نسل آینده به هیچ‌وجه خدشده‌اند. هم‌اکنون فعالیت انجام است و ما در مجموعه بسیج زنان در حال طراحی این نظام‌های شغلی نیمه‌وقت و پاروقتی با پروژه‌ای هستیم اما وظیفه اصلی آن بر عهده معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری است.

رهبر معظم انقلاب در موضوع زن و خانواده تأکیدات ویژه‌ای دارند از جمله اینکه «ما در حوزه زن و خانواده از غرب طلبکاریم.» ایشان همچنین الگوی سوم زن نه شرقی نه غربی را برای زن مسلمان ایرانی مطرح می‌کنند؛ الگویی که می‌تواند در گام دوم انقلاب به تمام دنیا صادر شود و الگوی سوم زن تراز جمهوری اسلامی ایران را به تمام جهانیان ارائه دهد. برای گفتمان‌سازی الگوی زن نه شرقی نه غربی چه الزاماتی باید مورد توجه قرار گیرد؟

اصلاً: گفتمان‌سازی الگوی زن نه شرقی نه غربی یک گام بسیار مهم است که همه جامعه ما باید این الگو را به خوبی بشناسند و معناداری که در کنارشان هستند به آنها معرفی شود. ما مصداق زن نه شرقی نه غربی نمی‌داریم. مادران شهدا، همسران شهدا و خانم‌هایی که در صحنه‌های علمی، فرهنگی و ورزشی در حال افتخارهای هستند ما ابتدا نیاز داریم در جامعه خودمان الگوی زن نه شرقی نه غربی را معرفی کنیم. زن شرقی دچار روزمرگی بی‌سرانجام است و الگوی زن غربی هم صرفاً ابزار است. انقلاب اسلامی اما الگوی زن نه شرقی نه غربی به تعبیر مقام معظم رهبری الگوی سوم یعنی زن تأثیرگذار، عقیف و شریف در میدان مرکز و در عین حال پاسدار سنگر خانواده است و همه این نقش‌ها را در بدستی ایفا می‌کند. این الگو هم باید در داخل معرفی شود و بدین منظور هنر و رسانه‌ها باید پیشقدم شوند. معرفی این الگوهای می‌تواند به باورها و اعتماد به نفس جوانان به عنوان محور اصلی و نقطه کانونی گام دوم در ساخت تمدن نوین اسلامی کمک بزرگی باشد.

خانم جلالیان از نگاه شما الگوی سوم زن مسلمان ایرانی چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟

جلالیان: در بحث تمدن‌سازی آنچه منظومه فکری حضرت آقا در خصوص الگوی سوم زن بیشتر بر ایرانی و مسلمان بودن زن تکیه دارند در مجامع بین‌المللی در شرق آسیا در ساز و کار خانواده هیچ‌گونه جایگاهی برای زن وجود ندارد. ما همیشه در خصوص غرب صحبت می‌کنیم چون اوضاع زن شرقی اسفناک‌تر است. غربی‌ها از یک‌زمانی با این استدلال که زنان دچار اسارت هستند مکتب فمینیسم را راهاندازی کردند اما بعدها دیدند همان مادری که قرار است نسل فرآی آنها را تربیت کند فاقد هر علامت مرد بودن هستند. ندیای غرب در سایه فمینیسم مشاهده کرد که رشد جمعیت بسیار کم و بی‌پنداری در جامعه بسیار زیاد شده است. به همین خاطر به خانواده گرایش پیدا کردند. بررسی خانواده در ندیای غرب در سال‌های اخیر مفهوم قابل اغماضی پیدا کرده است. در کشوری همچون سوئد مادر اگر فرزندزی سه دنیا بیابود چهار سال به او حقوق می‌دهند تا در خانه بنشیند و فرزندش را تربیت کند. این نشان می‌دهد آنها به اشتباهشان در مسیر رفته بی برندن و زن جایگاه اصلی خود را پیدا می‌کند. ما در ایران زن ایرانی مسلمان را داریم که در خیلی از حماسه‌سازی‌های ما محور بوده است. ما نمی‌توانیم نقش مهم رودایه را فراموش کنیم و در حوزه مذهبی الگویی همچون حضرت زهرا (س) را از یاد ببریم. منظومه حضرت آقا در خصوص الگوی سوم زنان بسیار قابل تأمل است. زمانی که لایحه حمایت از خانواده را وارد کردند مقام معظم رهبری الگوی سوم زن مسلمان را مطرح کردند و اراده ایشان بر الگوی نه شرقی نه غربی است. ما نباید هیچ‌گاه زن و مرد را از یکدیگر جدا کنیم. در فرهنگ غنی ایران مرد از زن خواستگاری می‌کند و زن و مرد تشکیل خانواده می‌دهند تا با هم زندگی کنند.

زن ایرانی الگویش حضرت زهراست و الگویی که منظومه فکری حضرت آقا است. آقابحث الگوی سوم را همزمان با لایحه حمایت مطرح کردند. این لایحه از سال ۶۱ در قانون خانواده ماجرا می‌شود و حرف جدیدی ندارد. باید دقت کنیم برخی لایحه مثل لایحه منع خشونت علیه زنان می‌تواند خانواده را بعد دیگری از هم بپاشد. منظومه فکری حضرت آقا این بحث است که به این برسیم که مادران ما با پارامتران چگونه زندگی کردند. به همین خاطر هر نگاه من برای حضور مؤثرتر در گام دوم انقلاب لازم است تا به مسیر رفته نگاهی بیندازیم و مرآقب باشیم تا اشتباهات موجود در مسیر رفته را اصلاح کنیم.